

Platforma pentru Egalitate de Gen

Adresa: str. Grigore Alexandrescu 13, mun. Chișinău, Republica Moldova

E-mail: secretariat.platformadegen@gmail.com

Web: www.egalitadedegen.md

SCRISOARE DE POZIȚIE A PLATFORMEI PENTRU EGALITATE DE GEN ÎN CONTEXTUL ELABORĂRII PROIECTULUI LEGII BUGETULUI DE STAT 2024

Către:

Domnului Rotaru Petru, Ministru al Finanțelor

Doamnei Russu Cristina, Direcția bugetul de stat și bugetul public național

Domnului Botica Vasile, Șef direcție generală politică bugetare sectoriale

Prin prezenta, dorim să aducem atenția Ministerului Finanțelor asupra necesității de a implementa un cadru bugetar care să recunoască și să abordeze în mod consecvent inegalitățile de gen în Republica Moldova. Deși au fost depuse eforturi considerabile în ultimii ani pentru promovarea bugetării sensibile la dimensiunea de gen, constatăm cu regret că aceste demersuri au rămas în mare măsură neîndeplinite.

O evaluare recentă a managementului financiar public sensibil la dimensiunea de gen a evidențiat mai multe deficiențe și obstacole în calea implementării unei bugetări sensibile la gen în Republica Moldova. Printre principalele cauze ale acestei situații se numără lipsa unui cadru normativ adecvat, insuficiența capacităților instituționale în domeniul bugetării sensibile la gen în cadrul autorităților/instituțiilor bugetare, precum și penuria de date dezagregate din perspectiva egalității de gen în procesul de planificare și evidență a bugetelor.

Cu toate acestea, salutăm pozitiv începerea cooperării dintre Ministerul Finanțelor și UN Women, prin memorandumul semnat recent în acest an. Această colaborare reprezintă un pas semnificativ, indicând disponibilitatea de a aborda problemele legate de gen în cadrul proceselor de planificare a politicilor și bugetului. În acest sens, recomandăm cu fermitate consolidarea eforturilor pentru a elabora și implementa un cadru normativ solid și eficient care să sprijine bugetarea sensibilă la gen. Este esențial să se dezvolte și să se consolideze capacitățile instituționale în domeniul bugetării sensibile la gen, asigurând astfel succesul și durabilitatea acestei inițiative.

Prin urmare, în conformitate cu noul *Program de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pentru anii 2023-2027*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 203/2023, costurile asociate acestui program vor fi luate în considerare în procesul de elaborare a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru perioadele 2024-2026 și 2025-2027. Finanțarea programului va fi asigurată subsidiar în concordanță cu resursele financiare bugetate anual de către autoritățile administrative responsabile de realizarea obiectivelor și implementarea acțiunilor planificate.

Conform pct. 37 din program *Resursele financiare necesare implementării Programului provin, în principal, din bugetul public național, alocate fiecărui minister și fiecărei instituții cu competențe în implementarea Programului, prin intermediul următoarelor programe/subprograme:*

1. Programul 0228 Ministerul Muncii și Protecției Sociale;
2. Programul 0206 Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene;
3. Programul 0229 Ministerul Sănătății;
4. Programul 0243 Agenția Relații Interetnice;
5. Programul 0205 Afaceri Interne;
6. Subprogramul 0402 Respectarea drepturilor și libertăților omului;
7. Subprogramul 0403 Protecția împotriva discriminării;
8. Subprogramul 3101 Politici și management în domeniul apărării;
9. Subprogramul 4012 Instruire inițială și continuă în domeniul justiției;
10. Subprogramul 6105 Implementarea proiectelor de dezvoltare regională;
11. Subprogramul 5004 Susținerea întreprinderilor mici și mijlocii (inclusiv Programul „Femei în Afaceri”).

În paralel cu alocarea de resurse financiare pentru subprogramele menționate, este imperativ să se acorde o atenție sporită **colectării de date dezagregate pe sexe**. Colectarea acestor date este

Platforma pentru Egalitate de Gen

Adresa: str. Grigore Alexandrescu 13, mun. Chișinău, Republica Moldova

E-mail: secretariat.platformadegen@gmail.com

Web: www.egalitadedegen.md

esențială pentru o evaluare precisă și pentru monitorizarea impactului programelor în ceea ce privește egalitatea de gen. Prin această practică, se pot evidenția diferențele și se pot identifica eventualele disparități între femei și bărbați în beneficiile și rezultatele aduse de programe.

Un obiectiv general al acestui program este reducerea inegalităților structurale de gen prin implementarea de politici și bugete sensibile la dimensiunea de gen. În acest context, venim cu câteva propuneri de programe ce ar trebui luate în considerare în procesul de elaborare a proiectului Legii bugetului de stat pentru anul 2024:

- În contextul **Subprogramului 8600 dedicat Tineretului și Sportului**, constatăm că încă nu s-au efectuat alocări concrete care să vizeze în mod specific promovarea egalității de gen în cadrul acestui program. Această lacună reprezintă, fără îndoială, o oportunitate ratată de a aborda disparitățile de gen și de a promova incluziunea în sectoarele de tineret și sport.

Esența unei abordări intersectoriale constă în capacitatea de a identifica și adresa chestiunile specifice de gen care pot afecta diferit femeile și bărbații în domeniul tineretului și al sportului. De exemplu, pot exista diferențe semnificative în accesul la resurse, participarea la activități, șansele de dezvoltare și recunoașterea performanțelor, în funcție de gen. Prin adoptarea unei viziuni intersectoriale, putem asigura că programele din cadrul subprogramului 8600 nu doar acoperă nevoile generale, ci și adresează inegalitățile de gen.

În acest sens, propunem adoptarea unei strategii care să includă alocări bugetare concrete pentru inițiative care promovează egalitatea de gen în tineret și sport. Aceste alocări ar putea acoperi aspecte precum facilitarea accesului echitabil la programe de tineret și sport, promovarea participării egale și recunoașterea meritelor în funcție de gen.

Recomandăm, de asemenea, stabilirea unor indicatori de performanță în cadrul programelor bugetare care să măsoare progresele în ceea ce privește promovarea egalității de gen. Acești indicatori ar putea include ratele de participare echitabilă a femeilor și bărbaților, nivelurile de acces la resurse și programe, precum și recunoașterea și susținerea adecvată a performanțelor individuale, indiferent de gen.

Este esențial să recunoaștem că promovarea egalității de gen în domeniile tineretului și sportului nu doar că aduce beneficii directe pentru indivizi, ci și contribuie la construirea unei societăți mai echitabile și mai incluzive.

- În cadrul **Programului bugetar 7011 "Atenuarea și adaptarea la schimbările climatice"**, este esențial să adoptăm o viziune intersectorială pentru integrarea perspectivei de gen. Având în vedere semnele evidente ale schimbărilor climatice care au devenit tot mai palpabile în acest an, este imperativ să abordăm această problemă cu o perspectivă cuprinzătoare și echitabilă, care să includă și dimensiunea de gen.

Prin adoptarea unei viziuni intersectoriale, se urmărește să se ia în considerare impactul specific al schimbărilor climatice asupra femeilor și bărbaților în diferitele lor roluri și responsabilități în societate. Această abordare asigură că măsurile luate pentru atenuarea și adaptarea la schimbările climatice sunt adecvate și eficiente pentru ambele sexe, luând în calcul vulnerabilitățile și capacitățile diferite.

Schimbările climatice pot afecta inegal comunitățile, iar bărbații și femeile pot resimți impactul în moduri diferite. De exemplu, femeile pot avea responsabilități specifice legate de gestionarea resurselor naturale, asigurarea hranei și apă potabilă pentru familie, și pot fi expuse la riscuri mai mari în situații de dezastre naturale. Prin urmare, integrarea perspectivei de gen în Programul bugetar este crucială pentru a asigura că strategiile și resursele alocate sunt sensibile la aceste diferențe.

- Cadrul bugetar pe termen mediu pentru perioada 2023-2025, elaborat în 2022, a inclus **subprogramul bugetar 9013**, cu focalizare pe asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați în cadrul Programului bugetar de protecție socială. Cu toate acestea, este de notat că acest subprogram nu reflectă alocări destinate promovării egalității de gen în toate sectoarele. În mod specific, subprogramul sprijină exclusiv mecanismul instituțional pentru egalitatea de gen și a rămas neschimbat în ultimii trei ani. Regretabil, subprogramul nu a fost aprobat în Legea bugetului pentru anul 2023, subliniind astfel necesitatea unei revizuirii a conținutului său și creșterea alocărilor. Această măsură ar contribui la asigurarea unei abordări mai comprehensive în promovarea egalității de gen într-o varietate de sectoare.

Platforma pentru Egalitate de Gen

Adresa: str. Grigore Alexandrescu 13, mun. Chișinău, Republica Moldova

E-mail: secretariat.platformadegen@gmail.com

Web: www.egalitadedegen.md

De asemenea, considerăm de o importanță majoră întreprinderea următoarelor măsuri:

- Realizarea analizei impactului de gen a veniturilor, cheltuielilor și alocațiilor bugetare și publicarea rezultatelor analizei, inclusiv a valorilor indicatorilor sensibili la dimensiunea de gen din programele bugetare;
- Pentru programele cu cel mai mare potențial de schimbare a situației în ceea ce privește egalitatea de gen, se recomandă inițierea implementării procedurilor și instrumentelor de bugetare sensibilă la gen. Acestea pot include analize detaliate, obiective clare și indicatori specifici pentru a asigura o abordare coerentă și eficientă a aspectelor de gen în implementarea bugetelor.
- Includerea în *Bugetul pentru cetățeni 2024* a datelor dezagregate pe sexe a beneficiarilor bugetului, pe domeniile în care sunt disponibile aceste date, asigurând în anii succesivi colectarea datelor dezagregate pe sexe în vederea îmbunătățirii evidenței cheltuielilor și alocațiilor bugetare din perspectivă de gen;
- Stabilirea unui dialog continuu cu organizațiile membre ale *Platformei pentru egalitate de gen* și cu experți și experți în domeniul de gen și bugetării sensibile de gen pe perioada întregului proces bugetar, pentru a avea o perspectivă de gen complexă și clară asupra măsurilor de politici propuse;
- Clasificarea programelor și subprogramelor bugetare în categorii în dependență de impactul și relevanța acestora pentru egalitatea de gen și inițierea implementării procedurilor și instrumentelor de bugetare sensibilă la gen pentru programele cu cel mai mare potențial de schimbare a situației, în funcție de relevanța acestora pentru impactul de gen în domeniile cu cele mai mari disparități înregistrate.

Considerăm oportun să reamintim că integrarea perspectivei de gen în procesul bugetar prezintă o serie de avantaje, și anume:

- Sporește capacitatea de a înțelege diferitele nevoi ale femeilor și ale bărbaților, precum și efectele distributive și impactul resurselor bugetare asupra acestora, permițând luarea deciziilor bazate pe dovezi;
- Creează o legătură mai strânsă între planificarea strategică și gestionarea finanțelor publice, consolidând raportul dintre ținutele/obiectivele de politică și alocațiile bugetare pentru realizarea acestora;
- Reprezintă un mecanism important de asigurare a responsabilizării în ceea ce privește modul în care angajamentele politice în materie de egalitate de gen sunt respectate și sunt alocate resursele necesare pentru implementarea acestora;
- Contribuie la creșterea participării diferitor actori, femei și bărbați, în cadrul proceselor bugetare, sporind, astfel, transparența acestor procese la diferite nivele administrative și contribuie la buna guvernare;
- Pune la dispoziție dovezi privind performanța programelor bugetare dintr-o perspectivă de gen și permite alocarea de resurse într-un mod eficace și favorabil incluziunii și diversității, precum și punerea în aplicare a obiectivelor atât în beneficiul femeilor, cât și al bărbaților.

Platforma pentru Egalitate de Gen¹ este o rețea nonformală de 51 de asociații obștești și persoane fizice care este o voce activă în promovarea și asigurarea egalității de gen în Republica Moldova.

Executor: *Alexandru Gribincea, coordonator proiect GBWN, IP Kystone Moldova*

Telefon: 068026670

Email: agribincea@khs.org

¹ <https://egalitadedegen.md/membri/>